

Η Σελίδα της Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης

Κανονισμός Διενέργειας Επιμορφωτικών Προγραμμάτων Χρηματοδοτούμενων από το Ε.Κ.Τ.

Η Επιτροπή Σ.Ε. μετά από συζήτηση σε επανηλειμμένες συνεδριάσεις της, ενέκρινε Σχέδιο Κανονισμού Προγραμμάτων Σ.Ε., χρηματοδοτούμενων από Κοινοτικούς Πόρους και ιδιαίτερα από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Το Σχέδιο πρόκειται να υποβληθεί για έγκριση στη Σύγκλητο στις αρχές Δεκεμβρίου 1993.

Η Επιτροπή ελπίζει ότι ο Κανονισμός αυτός θα ωθήσει και θα βοηθήσει, όσα μέλη ΔΕΠ δεν ασχολήθηκαν μέχρι

τόρα, να συμμετάσχουν στην διενέργεια τέτοιων επιδοτούμενων σεμιναρίων με προτάσεις τους. Ήδη, εστάλη σχετική πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, για το έτος 1994 σε όλα τα μέλη ΔΕΠ. Η Επιτροπή παραμένει ανοιχτή σε προτάσεις, για μελλοντική διενέργεια σεμιναρίων.

Δημοσιεύουμε σήμερα το προσχέδιο της εισηγητικής έκθεσης της Επιτροπής Σ.Ε. προς τη Σύγκλητο και το κείμενο του Σχεδίου Κανονισμού.

Προσχέδιο Εισήγησης προς τη Σύγκλητο

1. Υφιστάμενο καθεστώς

Το Ε.Μ.Π. συμμετέχει μέχρι τώρα στα προγράμματα αυτά με πρωτοβουλία ορισμένων μελών ΔΕΠ, η αίτηση των οποίων υπογράφεται από τον Πρύτανη και πρόσφατα από τον εξουσιοδοτημένο Αντιπρύτανη ακαδημαϊκών υποθέσεων.

Το καθεστώς αυτό παρουσιάζει τα εξής μειονεκτήματα:

α. Οι επιστημονικοί υπεύθυνοι των σεμιναρίων -μέλη ΔΕΠ-, έχουν όλο το φόρτο της οργάνωσης, διοίκησης και διαχείρισης των σεμιναρίων, με προφανή περίπτωση από το διδακτικό τους έργο. Εκτός αυτού, οι επιστημονικοί υπεύθυνοι είναι υποχρεωμένοι να αναζητούν και να καλύπτουν το σύνολο της εθνικής συμμετοχής. Επίσης, υποχρεώνονται να αναζητούν αίθουσες ή να επιπλώνουν και να εξοπλίζουν αίθουσες, με αποτέλεσμα τη δημιουργία πρόσθετων δυσκολιών σε αυτούς και δυσλειτουργιών στο Ίδρυμα.

β. Ενώ απέναντι στους αρμοδίους του Υπουργείου Εργασίας και της ΕΟΚ υπόλογος για την ορθή οικονομική διαχείριση, τήρηση των ορθών παραστατικών στοιχείων κ.λπ. είναι η Διοίκηση του Ιδρύματος, εντούτοις η εργασία αυτή γίνεται από τα μεμονωμένα μέλη ΔΕΠ. Έτσι, η Διοίκηση μπορεί, χωρίς να ευθύνεται, να βρεθεί εκτεθειμένη σε μελλοντικό έλεγχο για όποια τυχόν παρατυπία έχει συμβεί στη διαχείριση οποιουδήποτε προγράμματος.

γ. Η ίδια η Διοίκηση του Ιδρύματος, δεν γνωρίζει πόσες και ποιές προτάσεις σεμιναρίων έχει υποβάλει το ΕΜΠ στο Υπουργείο Εργασίας. Πολύ περισσότερο, δεν μπορεί να χαράξει και να προβάλει στοιχειωδώς μια πολιτική για την Σ.Ε. του ΕΜΠ. Την ίδια στιγμή, τα Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια εμφανίζονται οργανωμένα, αλλά και συνδεδεμένα σε δίκτυο (EUCEN) στον

τομέα αυτό, που όχι μόνο δικαιωματικά ανήκει στα ΑΕΙ, αλλά που η ανάπτυξη του είναι τέτοια, που τείνει να αλλάξει τον χαρακτήρα τους.

δ. Πέραν των ανωτέρω, κατά τις πληροφορίες μας, οι αρμόδιοι της ΕΟΚ και του Υπουργείου Εργασίας, θα αλλάξουν τον τρόπο χρηματοδότησης σεμιναρίων από τους πόρους του Ε.Κ.Τ., εγκρίνοντας μόνο συλλογικές και συνολικές αιτήσεις από επιλεγμένους φορείς. Το μέτρο αυτό, που εξ αιτίας του καθυστέρησε εφέτος η

προθεσμία υποβολής αιτήσεων, έχει στόχο να αντιμετωπίσει την κακοδιαχείριση των Κοινοτικών πόρων από ποικιλώνυμους φορείς, που έχει δημιουργήσει σκανδαλώδεις καταστάσεις που απασχόλησαν και τον Τύπο.

Αυτό είναι, ίσως, ο αμεσότερος λόγος που επιβάλλει την προσαρμογή, του μέχρι σήμερα καθεστώτος συμμετοχής του ΕΜΠ στα επιμορφωτικά προγράμματα του Ε.Κ.Τ.

2. Ο προτεινόμενος Κανονισμός

Ο Κανονισμός που ομόφωνα εγκρίθηκε από την Επιτροπή Σ.Ε. μετά από επανειλημμένες συνεδριάσεις της και που σήμερα υποβάλλεται στη Σύγκλητο για έγκριση, έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

α. Προβλέπει κεντρική υποβολή των αιτήσεων, οργάνωση, διοίκηση και διαχείριση των σεμιναρίων.

β. Παράλληλα αφήνει στους προτείνοντες επιστημονικούς υπεύθυνους -μέλη ΔΕΠ- την πλήρη εκπαιδευτική πρωτοβουλία, αλλά και τη δυνατότητα διάθεσης σημαντικού ποσού για αμοιβές, εξοπλισμό εργαστηρίων κ.λπ.

γ. Απαλλάσσει τους επιστημονικούς υπεύθυνους από την φροντίδα ανεύρεσης αιθουσών και συγχρόνως, τους βοηθά στην ανεύρεση και κάλυψη ενός τμήματος της εθνικής συμμετοχής.

δ. Θα πρέπει, τέλος, να σημειωθεί ότι η συνύπαρξη του κύκλου των επιδοτούμενων σεμιναρίων και του κύκλου των μη επιδοτούμενων σεμιναρίων, με την ενιαία οργάνωση, διοίκηση και προβολή τους, θα προσδώσει αίγλη και κύρος σε αμφοτέρους τους κύκλους, αλλά και στο Ίδρυμα.

II. Κανονισμός Προγραμμάτων συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης

(Κύκλος Προγραμμάτων Χρηματοδοτούμενων από Κοινοτικούς Πόρους)
Σχέδιο

A. Γενικά

1. Η εκτέλεση επιμορφωτικών προγραμμάτων υπόκειται στους γενικούς κανόνες του ΕΜΠ σχετικά με τις πρόσθετες αποδοχές και την πρόσθετη απασχόληση των μελών του Ίδρυματος.
2. Η διεξαγωγή οιοδήποτε σεμιναρίου, γίνεται μόνο μετά από έγκριση της Επιτροπής Σ.Ε., με σύγχρονη ενημέρωση του οικείου Τμήματος από τον Επιστημονικό Υπεύθυνο. Η υποβολή αιτήσεων στους αρμόδιους φο-

ρείς του Ε.Κ.Τ., γίνεται μόνο μέσω του πρωτοκόλλου της Γραμματείας Σ.Ε.

3. Το Κέντρο Σ.Ε., σε συνεννόηση με τα μέλη ΔΕΠ που προτείνουν επιμορφωτικά προγράμματα, διαχειρίζεται τα προτεινόμενα σεμινάρια ως εξής:

3.1. Υποβάλλει το σύνολο των προτάσεων ΕΜΠ στους αρμόδιους φορείς (Υπουργείο Εργασίας ή άλλους, κατά περίπτωση) ως ενιαία «Πρόταση ΕΜΠ» και μερμινά για την έγκρισή της.

3.2. Μετά την οριστική έγκριση, προσφέρει τις οργανωτικές και διαχειριστικές υπηρεσίες υποστήριξης του Σεμιναρίου, ώστε το επιστημονικό προσωπικό ΔΕΠ να μένει απερίσπαστο στο διδακτικό του έργο.

B. Υποβολή - Έγκριση - Κατανομή

4. Το Κέντρο Σ.Ε. προκηρύσσει εκδήλωση ενδιαφέροντος κατ' έτος. Τα ενδιαφερόμενα μέλη ΔΕΠ υποβάλλουν τις προτάσεις τους συμπληρώνοντας τα σχετικά έντυπα που εκδίδει το Κέντρο, σε ανατρεπτική προθεσμία, όπου ορίζεται από αυτό. Τις προτάσεις αυτές υποβάλλουν παράλληλα και στο Τμήμα όπου ανήκουν. Το Τμήμα καλείται να γνωματεύσει για το επιστημονικό περιεχόμενο της προτάσεως.
5. Από κάθε μέλος ΔΕΠ, το Κέντρο Σ.Ε. δέχεται μέχρι δύο (2) προτάσεις σεμιναρίων, συνολικής διάρκειας όχι μεγαλύτερης των 300 εκπαιδευτικών ωρών. Συνιστάται η ενσωμάτωση πρακτικής άσκησης (εργαστηρίων, εκπαιδευτικών επισκέψεων, case studies κ.λπ.) σε μέσο ποσοστό 25%-40% των ωρών.
6. Προκειμένου περί διακριτικών προτάσεων, θα πρέπει να επισυνάπτονται έγγραφα που αποδεικνύουν τη συμφωνία του αλλοδαπού εταίρου.

7. Ποσοστό 50%, τουλάχιστον, των εκπαιδευτικών ωρών οφείλει να κατανέμεται σε εκπαιδευτές που είναι μέλη της Πολυτεχνειακής Κοινότητας.
8. Σε περίπτωση επιστημονικής (θεματολογικής) επικάλυψης ή συνάφειας μεταξύ προτάσεων που υποβάλλονται από διαφορετικά μέλη ΔΕΠ, απαιτείται διεπιστημονική μεταξύ τους συνεννόηση, με πρωτοβουλία του Κέντρου Σ.Ε., αν χρειασθεί.
9. Κατά τη διαδικασία έγκρισης της «Πρότασης ΕΜΠ» από τον αρμόδιο φορέα, είναι ενδεχόμενο να μειωθεί το αιτούμενο ποσό της συνολικής χρηματοδότησης. Σε μιά τέτοια περίπτωση, το εγκρινόμενο μειωμένο ποσό κατανέμεται στις υποβληθείσες προτάσεις. Η τελική εσωτερική κατανομή γίνεται, είτε με ανάλογη ποσοστιαία μείωση του αριθμού των εκπαιδευτικών ωρών,

είτε και με ακύρωση ενός αριθμού προτάσεων, με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

- α. Θετική γνώμη του Τμήματος, για το επιστημονικό περιεχόμενο της πρότασης.
- β. Ανταπόκριση του σεμιναρίου στις ανάγκες της παραγωγής.
- γ. Ανταπόκριση του σεμιναρίου στις ειδικότερες επιμορφωτικές ανάγκες των διπλωματούχων μηχανικών.
- δ. Επιτυχημένη διενέργεια του ίδιου ή άλλων σεμιναρίων στο παρελθόν.
- ε. Θετικά προσμετράται, η τυχόν συμμετοχή του προτεινόμενου ως επιστημονικού υπεύθυνου σε μη επιδοτούμενα - μη χρηματοδοτούμενα σεμινάρια.

Οι ενδεχομένως ακυρούμενες προτάσεις, θα υποβάλλονται εκ νέου το επόμενο έτος. Επίσης, θα λαμβάνεται πρόνοια ώστε, να υπάρχει ισόμετρη, κατά το δυνατόν, κατανομή των σεμιναρίων στα Τμήματα του Ιδρύματος.

Γ. Διεξαγωγή των Σεμιναρίων - Διαχείριση των Πόρων της Κοινοτικής Χρηματοδότησης

10. Οι δαπάνες διεξαγωγής κάθε σεμιναρίου καλύπτονται από τους εξής πόρους:

- α. Την Κοινοτική Χρηματοδότηση.
- β. Τη συμμετοχή του ΕΜΠ (εθνική συμμετοχή).

Το Κέντρο Σ.Ε. σε συνεργασία με τον επιστημονικό υπεύθυνο, αναλαμβάνει την εξεύρεση και διαχείριση του πόρου της συμμετοχής ΕΜΠ.

Ο πόρος της Κοινοτικής Χρηματοδότησης κατανέμεται στην κάλυψη των εξής τεσσάρων κατηγοριών δαπανών:

10.1. Σχεδίαση - Εκπαίδευση - Τεχνογνωσία.

Η δαπάνη αυτή καλύπτει τα εξής κονδύλια:

α. Σχεδίαση

α₁. *Επιστημονικός Υπεύθυνος:* Συνολική ευθύνη για το προτεινόμενο σεμινάριο (προτείνον μέλος ΔΕΠ).

- Τεκμηρίωση της σπουδαιότητας του σεμιναρίου.
- Καθορισμός στόχων, περιεχομένου και εκπαιδευτικού προγράμματος.
- Επιλογή εκπαιδευτών.
- Εκπαιδευτική αξιολόγηση.

α₂ Συντονιστής:

- Συμμετοχή στην οργάνωση του σεμιναρίου, σε συνεργασία με το Κέντρο Σ.Ε. (Προγραμματισμός - Υλοποίηση - Υποστήριξη).
- Ευθύνη συμπλήρωσης καταστάσεων.
- Σύνταξη Δελτίων.

β. Εκπαίδευση

Εκπαιδευτές:

- Παροχή εκπαιδευτικού έργου.
- Παροχή δακτυλογραφημένων σημειώσεων και αναλόγων σχεδίων

γ. Τεχνογνωσία

- Κάλυψη ταξιδίων.

- Εκπαίδευση εκπαιδευτών.
- Αγορά βιβλίων/λογισμικών.
- Ειδικός εξοπλισμός (εργαστηρίων).

Ο Επιστημονικός Υπεύθυνος οφείλει, ένα μήνα πριν απ' την έναρξη του σεμιναρίου, να υποβάλει προς έγκριση από την Επιτροπή Σ.Ε., προϋπολογισμό των δαπανών αυτών. Το ύψος του προϋπολογισμού αυτού, θα κυμαίνεται μεταξύ 35% και 50%, ανάλογα με τη φύση του σεμιναρίου (διακρατικό ή εθνικό, ειδικές δαπάνες κ.λπ.). Η Επιτροπή Σ.Ε. διατηρεί το δικαίωμα προσαρμογής του προϋπολογισμού.

Επίσης, ο Επιστημονικός Υπεύθυνος οφείλει, να συνεργασθεί με το Κέντρο Σ.Ε. για την από κοινού εξεύρεση και κάλυψη της εθνικής συμμετοχής.

10.2. Επιδότηση Εκπαιδευομένων

Το ύψος της δαπάνης αυτής υπολογίζεται ότι είναι της τάξεως του 25% έως 31% της Κοινοτικής Χρηματοδότησης.

Το ποσό αυτό το διαχειρίζεται, διεκπεραιώνοντας και την επιδότηση των εκπαιδευομένων, το Κέντρο Σ.Ε., απορροφώντας το, στο σύνολό του, από την 1η δόση της χρηματοδότησης.

10.3. Οργάνωση - Υποστήριξη

Η δαπάνη αυτή καλύπτει τα εξής κονδύλια:

Προετοιμασία-Προορ/σμός:

- Συνολική υποβολή αιτήσεων, τροποποιημένων αιτήσεων, περιοδικών δελτίων εξέλιξης έργου, αιτήσεων αποπληρωμής.

Υποδομή:

- Εξασφάλιση επιπλωμένων αιθουσών, γραμματειακών χώρων κ.λπ.
- Εξασφάλιση εξοπλισμού αιθουσών.
- Χρονικός προγραμματισμός διενέργειας σεμιναρίων.

- Χρονικός προγραμματισμός πληρωμών - Χρηματοροές.

Διοικητική Υποστήριξη:

- Διαφήμιση/προώθηση των σεμιναρίων.
- Πληροφορίες σε ενδιαφερόμενους.
- Καταγραφή των υποψηφίων εκπαιδευομένων.
- Συμμετοχή στην επιλογή των εκπαιδευομένων.
- Υποδοχή των εκπαιδευομένων.
- Προμήθεια λογισμικού, προμήθεια συγγραμμάτων.
- Τήρηση στοιχείων, φακέλων, δικαιολογητικών.
- Αναπαραγωγή σημειώσεων.
- Εφοδιασμός με αναλώσιμα.
- Πληρωμές εκπαιδευομένων.
- Ενοικίαση ή χρηματοδοτική μίσθωση μηχανημάτων.
- Οργανωτική αξιολόγηση κάθε σεμιναρίου.
- Παραγωγή πιστοποιητικών του Κέντρου Σ.Ε.
- Συνολική έκθεση απολογισμού του συνόλου των σεμιναρίων.

Γραμματεία:

- Επί τόπου παρουσία και υποστήριξη.
- Έλεγχος παρουσιών.
- Συμπλήρωση καταστάσεων.
- Διανομή σημειώσεων και πιστοποιητικών.
- Εξυπηρέτηση εκπαιδευτών/εκπαιδευομένων.
- Προσφορά καφέ κ.λπ.
- Ετοιμασία αιθουσών.
- Μέριμνα για την ευπρεπή εμφάνιση του Κέντρου Σ.Ε.

Πλήρης λογιστική εξυπηρέτηση:

- Τήρηση λογιστικών/παραστατικών.

Την ευθύνη των παραπάνω ενεργειών και των αντίστοιχων δαπανών (που εκτιμώνται σε 20%-25% της Κοινοτικής χρηματοδότησης) έχει το Κέντρο Σ.Ε.

10.4. Δαπάνες Διαχείρισης: 5% της Κοινοτικής Χρηματοδότησης

Οι δαπάνες αυτές, έχουν εγκριθεί από το Υπουργείο Εργασίας και διατίθενται στο Κέντρο Σ.Ε. χωρίς ανάγκη δικαιολόγησής τους με παραστατικά.

11. Ιεραρχία αποπληρωμής δαπανών

Την ευθύνη της διαχείρισης της συνολικής χρηματοδότησης, έχει το Κέντρο Σ.Ε., το οποίο αποπληρώνει τις δαπάνες κατά την ακόλουθη ιεράρχηση:

- α. Επιδότηση εκπαιδευομένων.
- β. Υποχρεώσεις προς προμηθευτές.
- γ. Μισθοί εκπαιδευτών.
- δ. Αμοιβές επιστημονικού υπεύθυνου, συντονιστή και γραμματείας.

Με τις δύο πρώτες δόσεις της χρηματοδότησης, εξασφαλίζονται πλήρως οι δαπάνες (α) και (β) και κατ' εκτίμηση το 65% της δαπάνης (γ) καθώς και το 55% της δαπάνης (δ).

12. Επιλογή εκπαιδευομένων.

Αν οι αιτήσεις των υποψηφίων εκπαιδευομένων είναι περισσότερες των διατιθεμένων θέσεων, η επιλογή τους γίνεται σε συνεργασία του επιστημονικού υπεύθυνου και της γραμματείας του Κέντρου Σ.Ε., με καθορισμένα κριτήρια.

Γ. Τελικές Διατάξεις

13. Τα ποσοστά κατανομής της Κοινοτικής Χρηματοδότησης, καθορίστηκαν ως μέσος όρος των χρηματοδοτήσεων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ), των αφορώντων εθνικά και διακρατικά χρηματοδοτούμενα και επιδοτούμενα εκπαιδευτικά προγράμματα. Αν πρόκειται για Κοινοτικά Προγράμματα με άλλους όρους χρηματοδότησης ή αν οι όροι χρηματοδότησης των ανωτέρω προγραμμάτων αλλάξουν ή για οποιονδήποτε άλλο λόγο, η Επιτροπή Σ.Ε. μπορεί να αναπροσαρμόσει την κατανομή των καθορισθέντων ποσοστών.
14. Πλην των άρθρων του παρόντος Κανονισμού, η οργάνωση, διεξαγωγή και διαχείριση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, οφείλει να γίνεται σύμφωνα με τους σχετικούς Κανονισμούς των αρμοδίων Ελληνικών και Κοινοτικών φορέων.
15. Κάθε περαιτέρω εξειδίκευση ή ερμηνεία του παρόντος Κανονισμού, γίνεται με απόφαση της Επιτροπής Σ.Ε. του ΕΜΠ.

Οι ορίζοντες της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης

(μια συζήτηση με τον αντιπρότανη του ΕΜΠ Γ. Τσαμασφύρο)

Με αφορμή την επίσκεψη του αντιπρότανη του ΕΜΠ Γ. Τσαμασφύρου στη Λισαβόνα, για τη συνάντηση του δικτύου συνεχιζόμενης εκπαίδευσης EUCEN στο οποίο συμμετέχει το Πολυτεχνείο, είχαμε την ακόλουθη συζήτηση, η οποία έθιξε ζητήματα της πολιτικής που ακολουθεί το ΕΜΠ στον τομέα της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, μαζί με τη γενικότερη προβληματική που επικρατεί στον ευρωπαϊκό χώρο. Ο αντιπρότανης έθεσε επίσης στη διάθεση του περιοδικού, μια ενδιαφέρουσα έκθεση της ειδικής επιστήμονος Leenamajia Ojala, για τις μορφές που έχει προσλάβει η συνεχιζόμενη εκπαίδευση σε διάφορες προηγμένες χώρες, περιλήψη της οποίας δημοσιεύουμε στη συνέχεια.

Ερώτηση: Ποιός οργάνωσε τη συνάντηση της Λισαβόνας και ποιο ήταν το αντικείμενό της;

Γ. Τσαμασφύρος: Η συνάντηση της Λισαβόνας ήταν μια τριήμεριδα επί ζητημάτων συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, η οποία οργανώθηκε από ένα δυτικοευρωπαϊκό δίκτυο πανεπιστημίων (το EUCEN), που έχουν δραστηριοποιηθεί σε ζητήματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης. Το Πολυτεχνείο συμμετέχει εδώ και ένα χρόνο στο δίκτυο αυτό, ενώ το Πανεπιστήμιο Πατρών, είναι μέλος από παλαιότερα και έχει αναλάβει τη διοργάνωση του επόμενου συνεδρίου στην Πάτρα. Τέτοια δίκτυα υπάρχουν πολλά, είτε διεθνή είτε ευρωπαϊκά, με γενικά ή περισσότερο εξειδικευμένα αντικείμενα (π.χ. συνεχιζόμενη εκπαίδευση των μηχανικών), ενώ μερικά από αυτά έχουν διασφαλίσει και την αναγκαία τηλεπικοινωνιακή δικτύωση. Με αφορμή αυτή τη συζήτηση, θα ήθελα να επισημάνω ότι δεν υπάρχει συντονισμός των ελληνικών πανεπιστημίων σε εθνικό επίπεδο, γεγονός που η τελευταία σύνοδος των Πρυτάνεων, σκέφτεται να αντιμετωπίσει με τακτικές συνόδους των αντιπρυτάνεων επί ειδικών ζητημάτων.

Ερ. Και το θέμα της συνάντησης;

Γ. Τσ.: Κίνητρα στα πανεπιστήμια για την προώθηση της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης. Συνήθως, σε αυτές τις συνόδους δίνεται κατ' αρχάς, μια εικόνα της κατάστασης στη χώρα υποδοχής. Έτσι, είχαμε τη δυνατότητα να διαπιστώσουμε την εντυπωσιακή πρόοδο που επιτελέστηκε στην Πορτογαλία τα τελευταία χρόνια, η οποία είχε βεβαίως σημαντικό πρόβλημα αναλφαριθμητισμού. Αξιοποιώντας τις επιχορηγήσεις από την Ε.Ε., έγιναν σημαντικά βήματα στη σωστή κατεύθυνση. Τα κονδύλια της κοινότητας συγκεντρώθηκαν σε συγκεκριμένους στόχους, και τα αποτελέσματα ήταν θεαματικά.

Ερ.: Υπάρχει διαπιστωμένη διαφορά, σε σχέση με την ελληνική πραγματικότητα;

Γ. Τσ.: Βεβαίως, διότι στην Ελλάδα έχει γίνει κοινή συνείδηση ότι υπήρξε σοβαρότατη διασπάθιση κοινοτικών πόρων, με την ανάθεση διενέργειας μαθημάτων συνεχιζόμενης

εκπαίδευσης σε εντελώς αδόκιμους οργανισμούς. Σήμερα, μετά από παρέμβαση της Ε.Ε. στα μέσα του '93, έχουν τεθεί ορισμένα κριτήρια βάσει των οποίων θα διαπιστευθούν συγκεκριμένοι οργανισμοί που θα αναλάβουν τη διενέργεια των μαθημάτων. Μάλιστα, στην κοινή γνώμη και στην Κοινότητα, ιδιαίτερα θετική εντύπωση έκανε η σειρά μη επιδοτούμενων-μη επιχορηγούμενων μαθημάτων συνεχιζόμενης εκπαίδευσης που πραγματοποιήσε το ΕΜΠ, διότι κατέδειξε ότι το ίδρυμα μπορεί να δοκιμάσει τις δυνάμεις του στην αγορά. Χάρη σε αυτή την εικόνα, κατέστη δυνατό να λάβουμε κοινοτική επιδότηση 150 εκατομμυρίων για τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση, τα οποία φυσικά, θα αξιοποιήσουμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Ερ.: Ποιά εικόνα αποκομίζατε σε σχέση με τη σημερινή κατάσταση της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης στην Ευρώπη;

Γ. Τσ.: Υπάρχει κατ' αρχάς συνείδηση, του τί σημαίνει συνεχιζόμενη εκπαίδευση, ενώ έχει επίσης προσδιοριστεί το γενικό περίγραμμα των σχετικών αναγκών. Επιπλέον, η ύπαρξη σοβαρής βιομηχανικής υποδομής σε ορισμένες χώρες, έχει συμβάλει στη συνειδητοποίηση της ανάγκης για επανεκπαίδευση των στελεχών.

Ερ.: Στην Ευρώπη, ποιός διαδραματίζει το σοβαρότερο ρόλο της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης; Τα πανεπιστήμια ή οι επιχειρήσεις;

Γ. Το: Η απάντηση είναι συνάρτηση του μεγέθους της χώρας, του μεγέθους της βιομηχανίας. Τα πανεπιστήμια παίζουν σε κάθε περίπτωση σημαντικό ρόλο. Αλλά και όπου την πρωτοβουλία αναλαμβάνουν οι επιχειρήσεις, συχνά συνδυάζουν τις ενέργειές τους με τα πανεπιστήμια. Σε χώρες όπως η Ιαπωνία, οι μεγάλες επιχειρήσεις έχουν στελέχη που ασχολούνται ειδικά με τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση, και σε θέματα αιχμής συνεργάζονται με το πανεπιστήμιο. Τα στελέχη των επιχειρήσεων, εκπαιδεύονται στο πανεπιστήμιο και στη συνέχεια εκτελούν αυτά, συχνά με τη βοήθεια έτοιμων εκπαιδευτικών πακέτων, τα μαθήματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης. Την εξειδικευμένη εκπαίδευση την παρέχουν οι επιχειρήσεις, ενώ στην Αμερική υπάρχουν και εξατομικευμένα πακέτα για μεμονωμένους εργαζόμενους (νυχτερινά μαθήματα κλπ.).

Ερ.: Σε ποιά θέματα περιστάθηκαν οι ομιλίες των ειδικών προσκεκλημένων της συνάντησης;

Γ. Το: Ένα παράδειγμα έχουμε στη συνέχεια, με τη σύνοψη της έκθεσης που παραθέτουμε. Η παρουσίαση που έγινε στη συνάντηση, είναι ακόμη πιο εντυπωσιακή: αναφέρθηκαν παραδείγματα στελεχών που παρ' όλη τη μακρόχρονη σταδιοδρομία τους σε μια φαινομενικά χωρίς προβλήματα επιχείρηση, βρέθηκαν από τη μια μέρα στην άλλη χωρίς δουλειά, επειδή δεν μπόρεσαν να παρακολουθήσουν τους μετασχηματισμούς που υπέστη το αντικείμενό τους. Πρόκειται για παραδείγματα που προκαλούν σοκ. Δείχνουν ότι το πρόβλημα της ανεργίας αγγίζει όλους, ανεξαρτήτως θέσης στην ιεραρχία ή σταδιοδρομία που έχουν καταγράψει. Οι κίνδυνοι προέρχονται από παντού, ενώ ως σημαντικός παράγοντας -τουλάχιστον για τα στελέχη επιχειρήσεων- αναδεικνύεται η κινητικότητα της εργασίας μέσα στην Ε.Ε. Πάντως, γενική είναι η διαπίστωση ότι η πανεπιστημιακή συνεχιζόμενη εκπαίδευση, βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση, διότι αναγνωρίζεται παντού.

Ερ.: Μπορούν να συναχθούν κάποια πρώτα συμπεράσματα από αυτή τη συνάντηση, αναφορικά με τις κατευθύνσεις που οφείλει να ακολουθεί η συνεχιζόμενη εκπαίδευση των μηχανικών;

Γ. Το: Κατ' αρχάς, χώρες με ισχυρή βιομηχανία, έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν συνεχιζόμενη εκπαίδευση στο επίπεδο της επιχείρησης. Στις μικρές χώρες, όπως είναι λόγω χάριν η Φινλανδία, το πανεπιστήμιο αναλαμβάνει τον κύριο ρόλο, διότι τα πιο σημαντικά στελέχη, τόσο στον ερευνητικό όσο και στον εκτελεστικό τομέα, βρίσκονται

στο πανεπιστήμιο. Οι επιχειρήσεις δεν διαθέτουν αντίστοιχο στελεχικό δυναμικό.

Στην Ελλάδα, τον κύριο ρόλο θα αναλάβει το πανεπιστήμιο, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν μπορεί να αξιοποιήσει το στελεχικό δυναμικό των επιχειρήσεων σε μαθήματα εντός του πανεπιστημίου, στη βασική, την εξειδικευμένη ή τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση. Πάντως, οφείλουμε να σημειώσουμε ότι τα ΑΕΙ βρίσκονται σε κάποια απόσταση από την παραγωγή και δεν γνωρίζουν τις ανάγκες της. Οπότε, το πρώτο βήμα είναι να γίνει μια έρευνα για το είδος των αναγκών της παραγωγής. Υπάρχουν μάλιστα και κονδύλια της Ε.Ε. για το σκοπό, αυτό, αλλά έμειναν ανεκμετάλλευτα διότι δεν προλάβαμε τις προθεσμίες.

Ερ.: Μήπως υπάρχει σκέψη για κάποιο κύκλο σεμιναρίων, όπου θα μπορούσε να αξιοποιηθεί το δυναμικό των επιχειρήσεων;

Γ. Το: Υπάρχει η σύσταση από μέρος μας, να χρησιμοποιούνται εξωπανεπιστημιακά στελέχη στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση, αλλά δεν έχουμε ακόμη πετύχει το μέγιστο δυνατό βαθμό αξιοποίησης. Έχουμε επίσης εξετάσει το ενδεχόμενο να αναληφθεί μέρος ενός μαθήματος από στελέχη επιχειρήσεων, ενώ έχουμε ακόμη προτείνει την αντάλλαξη απόψεων με τις επιχειρήσεις, σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος, προκειμένου να αποκτήσουμε πληροφορίες για το σχεδιασμό των μαθημάτων. Ενδιαφέρει εδώ κυρίως, ο συγχρονισμός δύο εν μέρη αντιφατικών τάσεων: της περισσότερο πρακτικής και βραχυπρόθεσμης εκπαίδευσης που επιθυμούν οι επιχειρήσεις, με τον μεσομακροπρόθεσμο σχεδιασμό που επιδιώκουν τα πανεπιστήμια.

Ερ.: Υπάρχει πέρα από αυτές τις επαφές κάποια γενικότερη σκέψη για το συντονισμό της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης στην Ελλάδα;

Γ. Το: Σχεδιάζουμε κάποια συνάντηση, αντίστοιχη με εκείνη της Πορτογαλίας, με τους ελληνικούς φορείς, στην οποία θα πρέπει να τεθούν ορισμένοι κανόνες για τη συμμετοχή των φορέων στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση, να συζητηθούν τα προβλήματα που ενδεχομένως μπορεί να έχει ο ένας φορέας με τη συμμετοχή κάποιου άλλου κ.λπ. Να υπάρξει ένας καταμερισμός εργασίας, μια αλληλοϋποστήριξη. Εδώ θα κληθούν όλοι οι φορείς που ασχολούνται σοβαρά με το ζήτημα, ενώ προβλέπεται, πέρα από τη γενική συζήτηση, μια ειδική αναφορά στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση των μηχανικών, στην οποία θα κληθούν να συμμετάσχουν, εκτός από τα τεχνικά πανεπιστήμια, το ΤΕΕ και οι σύλλογοι των μηχανικών.

Ερ.: Θα θέλατε, κλείνοντας τη σύντομη αυτή συζήτηση, να επισημάνετε κάποια ζητήματα στα οποία θα πρέπει να αναφερθούμε;

Γ. Το: Ένα πρώτο ζήτημα, είναι ότι η συνεχιζόμενη εκπαίδευση, δεν αφορά μόνο την επικαιροποίηση των γνώσεων του μηχανικού, την οποία εμείς κατά κύριο λόγο φιλοδοξούμε να υπηρετήσουμε. Υπάρχει και το ενδεχόμενο αλλαγής επαγγελματικού προσανατολισμού (π.χ. ειδίκευση ενός φυσικού στην ιατρική φυσική), με σεμινάρια ειδικής κατεύθυνσης και μεγάλης διάρκειας, που χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε., προκειμένου να βοηθηθούν επαγγελματίες που αντιμετωπίζουν πρόβλημα στην εύρεση εργασίας.

Ένα δεύτερο ζήτημα αφορά την απόκτηση γνώσεων γενικής χρησιμότητας (π.χ. γνώσεις στο χειρισμό υπολογιστή για διά-

φορες χρήσεις), που βελτιώνουν την εν γένει κατάσταση του ατόμου και την κοινωνική αποτελεσματικότητά και αποδοτικότητά του. Επίσης, πρέπει να επισημάνουμε ότι το πανεπιστήμιο έχει χρέος να επιδιώξει την επαφή με τις επιχειρήσεις, διότι οι ευθύνες του δεν σταματούν τη στιγμή που ο μηχανικός αποφοιτά από το ίδρυμα. Είναι ακόμη μια ευκαιρία για το πανεπιστήμιο, να διδαχθεί από την πείρα των επιχειρήσεων, να αποκτήσει εμπειρίες που θα το βοηθήσουν εκπαιδευτικά και ερευνητικά.

Η Δια Βίου Μάθηση των Μηχανικών

Σε μια έκθεση που δημοσιεύθηκε πρόσφατα από τη σειρά IACEE Reports, τίγεται το σημαντικό ζήτημα της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης των μηχανικών από μια αρκετά ευρεία οπτική. Πρόκειται για την έκθεση της *Leenamajja Otala* με τίτλο «Lifelong Learning of Engineers in Industry. Report on Lifelong Learning Practices in Europe, USA and Japan» (Δια βίου μάθηση των μηχανικών στη βιομηχανία. Έκθεση επί των πρακτικών δια βίου μάθησης στην Ευρώπη, τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία), η οποία εμφανίζει τη σημερινή κατάσταση και τις τάσεις που διαμορφώνονται στο πεδίο αυτό στις πιο πάνω χώρες, εστιάζοντας την προσοχή της ιδιαίτερα στους μηχανικούς που εργάζονται στη βιομηχανία. Η οπτική του έργου είναι ευρύτερη από τη συνήθη αναφορά σε συνεχιζόμενη εκπαίδευση, διότι απλώνει το ενδιαφέρον της μελέτης, σε όλες τις μορφές μάθησης που αναδύονται σε διάφορες χώρες του κόσμου. Βασική αρχή της έρευνας, είναι ότι οι ανάγκες διαρκούς επικαιροποίησης των δεξιοτήτων των μηχανικών είναι υπερεθνικές, γεγονός που υπογραμμίζεται και από την αύξουσα διεθνοποίηση της βιομηχανίας, η οποία έχει από καιρό υπερβεί τα στεγανά των κρατικών συνόρων.

Σύγκριση συστημάτων

Η έκθεση παρουσιάζει τις υπάρχουσες πρακτικές δια βίου μάθησης, στις χώρες που αναφέρονται, εντοπίζει τα παραδείγματα εκείνα που εμφανίζουν θετικές όψεις και μπορεί να λειτουργήσουν καταλυτικά για την ανάπτυξη της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης των μηχανικών.

Στην Ευρώπη διακρίνονται τρεις μείζονες προσεγγίσεις:

- η «Γερμανική», που είναι προσανατολισμένη στον επαγγελματικό χώρο και επιτελείται από τη βιομηχανία,
- η «Νοτιοευρωπαϊκή» που έχει ως χώρο αναφοράς το επάγγελμα και την απόκτηση συγκεκριμένων δεξιοτήτων, και πραγματοποιείται από τις επιχειρήσεις, και
- η «Βρετανική (και των μικρών χωρών)», που εστιάζει την προσοχή της στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση των Πανεπιστημίων.

Στις ΗΠΑ έχουμε δυο βασικές κατευθύνσεις:

- τα νυχτερινά σχολεία των Πανεπιστημίων και κολλεγίων,
- τη μεταεκπαίδευση και συνεχιζόμενη εκπαίδευση των επιχειρήσεων.

Τέλος, στην Ιαπωνία το καθήκον αυτό επωμίζονται οι επιχειρήσεις, σε συνδυασμό με την ισχύουσα πρακτική της δια βίου απασχόλησης.

Τέλος, σημαντικό είναι το ζήτημα της αξιοποίησης των κοινωνικών πόρων, όχι μόνο για τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση δια της φυσικής παρουσίας, αλλά για τη γενίκευση της υπηρεσίας αυτής μέσω δικτύων, στην κατεύθυνση της τηλεεκπαίδευσης, μια τάση που θα γίνει αρκετά ισχυρή στα χρόνια που έρχονται. Εδώ υπάρχει και ερευνητικό αντικείμενο για το ΕΜΠ και νέοι ορίζοντες για τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση.

Στην έκθεση παρουσιάζονται εκτενώς, παραδείγματα άλλων αντών των περιπτώσεων, με ταυτόχρονη ανάλυση των επιπτώσεων που επιφέρουν. Όπως χαρακτηριστικά σημειώνει η συγγραφέας: «Οι μελέτες περιπτώσεων που επελέγησαν να συμπεριληφθούν σε αυτή την έκθεση, δείχνουν ότι υπάρχει πληθώρα προσεγγίσεων που έχουν υιοθετηθεί. Από τις 80 περίπου περιπτώσεις που μελέτησα, προσωπικά εντυπωσιάστηκα ιδιαίτερα, από τις πρακτικές κατάρτισης και εκπαίδευσης τριών εταιρειών: της AT&T και της Motorola στις ΗΠΑ και της Hoechst στη Γερμανία. Αυτή η προσέγγιση εκπαίδευσης καθεμιάς από τις τρεις επιχειρήσεις, αποτελεί μέρος της εταιρικής στρατηγικής τους και σαφώς καταδεικνύει τη δέσμευσή τους και την επένδυση που πραγματοποιούν στο ανθρώπινο δυναμικό».

Στο εκπαιδευτικό σκέλος, η συγγραφέας μνημονεύει την EuroPro, ένα ευρωπαϊκό κοινοπρακτικό συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, που στοχεύει να απαντήσει στις νέες κοινωνικές ανάγκες, ως πιθανώς το καλύτερο παράδειγμα που διαθέτουμε σήμερα στον τομέα της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης.

Υπάρχει τέλος μια σημαντική αναφορά στους φορείς που επωμίζονται την ευθύνη της συγκεκριμένης πρωτοβουλίας. Στις ΗΠΑ το ρόλο αυτό αναλαμβάνει το άτομο που ελεγχθεί σε ένα καλύτερο ατομικό μέλλον. Στην Ιαπωνία το ρόλο αυτό αναλαμβάνουν οι επιχειρήσεις που προσπαθούν να καλύψουν τις μελλοντικές ανάγκες τους. Τέλος, στην Ευρώπη παρατηρείται ένας επιμερισμός ρόλων και αρμοδιοτήτων, διότι το σύστημα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης βασίζεται σε μετασχηματισμό.

Προβλήματα και ανάγκες

Στο δεύτερο σκέλος της έκθεσης, αναλύονται τα προβλήματα και οι ανάγκες στο χώρο της δια βίου μάθησης. Αναδεικνύεται το γεγονός ότι κινητήρια δύναμη των αλλαγών είναι η τεχνολογική ανάπτυξη, η οποία επιβάλλει, όχι μόνο την επικαιροποίηση των επαγγελματικών δεξιοτήτων, αλλά και την άνοδο του επιπέδου των βασικών σπουδών. Επίσης, παρατηρείται ότι οι μεταβολές που έχουν επέλθει στη σύγχρονη επιχείρηση, απαιτούν μια σφαιρικότερη επιχειρηματική σκέψη και ικανότητα επιχειρησιακής διαχείρισης από το τεχνικό προσωπικό, γεγονός που αντανακλάται στην εκπαίδευσή του. Τέλος, η αύξουσα κινητικότητα της εργασίας στο διεθνή χώρο και την Ευρωπαϊκή Ένωση ειδικότερα, επιβάλλει ένα νέο τρόπο οργάνωσης των σπουδών και των επαγγελματικών κατευθύνσεων.

Ειδικό πρόβλημα, που οφείλει επίσης να αντιμετωπιστεί, είναι η εκπαίδευση του μεγαλύτερης ηλικίας προσωπικού, οι τεχνικές δεξιότητες του οποίου θα απαιτηθούν για τις μελλοντικές αναδιαρθρώσεις, ιδιαίτερα στις ΜΜΕ, οι οποίες δεν διαθέτουν την «κρίσιμη μάζα» υπαλλήλων για να προβούν στο σχεδιασμό και την εκτέλεση προγραμματίων συνεχιζόμενης εκπαίδευσης. Στο ζήτημα αυτό, σημαντικό ρόλο μπορεί να διαδραματίσει ο πανευρωπαϊκός σχεδιασμός, ο οποίος θα μπορούσε να καλύψει σοβαρά κενά που εμφανίζονται στις μικρότερες χώρες και τις επιχειρήσεις μικρότερης κλίμακας.

Συστάσεις προς τους βασικούς πρωταγωνιστές

Η έκθεση καταλήγει με συγκεκριμένες συστάσεις και προτάσεις λύσεων. Βασική κατεύθυνση είναι η υπογράμμιση της σημασίας που έχει η συνεργασία μεταξύ μεμονω-

μένων μηχανικών, βιομηχανίας και πανεπιστημίων, προκειμένου να μετασχηματιστεί η υπάρχουσα κατάσταση. Για το άτομο και την επαγγελματική σταδιοδρομία του, ιδιαίτερη σημασία έχει η ανάπτυξη δεξιοτήτων που υπερβαίνουν το στενό ορίζοντα της σημερινής απασχόλησής του και των τρεχουσών αναγκών της επιχείρησής, στην οποία εργάζεται. Αλλά και για την επιχείρηση που επενδύει στη μελλοντική ανταγωνιστικότητά της, σημαντική είναι η ενθάρρυνση της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης των υπαλλήλων της, πέρα από την άμεση βελτίωση της λειτουργικής απόδοσης του έργου τους. Στην κατεύθυνση αυτή, τον κύριο ρόλο αναλαμβάνουν τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα που είναι σε θέση να παράσχουν καλύτερα τη συνέχεια και την επικαιροποίηση των γνώσεων, με ορίζοντα που υπερβαίνει τις βραχυπρόθεσμες ανάγκες των επιχειρήσεων. Στην κατεύθυνση αυτή μπορούν να συμβάλλουν και οι οργανώσεις των μηχανικών, οι οποίες μπορούν να ενθαρρύνουν τα μέλη τους στην υιοθέτηση μιας θετικής στάσης, απέναντι στην ανάγκη δια βίου μάθησης. Τέλος, και οι επαγγελματικές ενώσεις μπορούν να διαδραματίσουν συμβουλευτικό και συντονιστικό ρόλο σε ομάδες ειδικών, προκειμένου να καταστεί δυνατό να εντοπιστούν και να οριστούν οι δεξιότητες και οι γνώσεις που θα απαιτηθούν στα μελλοντικά επαγγέλματα των μηχανικών. Τούτο θα αποβεί εις όφελος, τόσο των μεμονωμένων επαγγελματιών, που δεν διαθέτουν τον απαιτούμενο στρατηγικό ορίζοντα, όσο και των επιχειρήσεων, που τείνουν να υιοθετήσουν μια στενότερη οπτική, περισσότερο προσανατολισμένη στις άμεσες ανάγκες και προτεραιότητες που τους επιβάλλει ο ανταγωνισμός.

Πηγή: *LACEE Newsletter*

